

Evaluering av plan- og bygningsloven

Oversikt over gjennomførte og igangværende prosjekter april 2003

1 Klarere ansvarsforhold og nye kontrollprosedyrer - effekt i forhold til feil og mangler ved prosjektering

Prosjektansvarlig:

Norges byggforskningsinstitutt

Prosjektleder:

Stenstad, Vidar, forsker

Prosjektnr: 144014/510

01.01.- 30.06.04

Hovedmål:

Prosjektets hovedmål er å evaluere hvilke virkninger utvalgte deler av byggesaksreformen, med tilhørende lov- og forskriftsendringer, har for prosjekterende foretak og innholdet i og kvaliteten på prosjekteringen.

Delmål:

Med henvisning til utlysningen av forskningsmidler, vil vi spesielt fokusere på reformens virkemidler og sammenhengen mellom disse i forhold til

- kompetanse og styringssystemer hos prosjekterende foretak

- omfanget og innholdet i prosjekteringsarbeidet

- om reformen har påvirket omfanget av og karakteren av byggefeil og byggeskader og sporbarheten i forhold til ansvar.

2 Fører endringer i plan- og bygningsloven til ny og/eller endrede roller for BAE-næringen i byggeprosessen?

Prosjektansvarlig:

Norges byggforskningsinstitutt

Prosjektleder:

Berg, Torer F., programleder

Prosjektnr: 144017/510

01.01.01 - 31.12.03

Hovedmål:

Evaluering av hvordan de ulike ansvarsrollene blir praktisert som resultat av endringene i plan- og bygningsloven.

Delmål:

1. Faller plan- og bygningslovens innføring av rollen og funksjonen: ansvarlig søker inn i byggeprosessen verdikjede, eller blir den betraktet og/eller etablert som en konstruksjon på siden av byggeprosjektene verdiskapende prosesser?

2. Hvordan virker plan- og bygningslovens innføring av system for godkjenning av foretak inn på ansvars og arbeidsprosesser i prosjekter.

Bygge-, anleggs- og eiendomsnæringen er praktisk orientert med lange tradisjoner som det på visse områder tar lang tid å endre. Med næringen er også rask til å tilpasse seg endring i etterspørsel og andre tilpasninger som markedet krever. Sammenhengen mellom føringer lagt i endret plan- og bygningslov og det som ligger i forretningsmessige tradisjoner, er av stor betydning. I evalueringssprosjektet ønsker vi å studere hvordan de ulike ansvarsrollene blir praktisert som resultat av reformen, og å gå bak og forklare den skepsis og treghet vi ser i implementeringen. Fokus er ansvarlig søkerrollen, da vi gjennom studie av den vil se hvordan endringene har slått ut både hos ansvarlig søker og i prosjekter. Videre vil vi se hvilke roller og ansvar de andre foretakene har fått i prosjekter. Har det skjedd endringer i rolle- og ansvarsfordeling mellom dem? Forsterkes eller svekkes tradisjonelle kontraktuelle forhold? Ser foretakene de endrede arbeidsoppgaver som hensiktsmessige eller ikke?

3 Bedre kontroll av byggevirksomheten? Kommunal iverksetting og endring i kontrollpraksis

Prosjektansvarlig:

Norges byggforskningsinstitutt

Prosjektleder:

Nørve, Siri, forsker

Prosjektnr: 144018/510

01.03.01- 31.12.03

Hovedmål: evaluere iverksettingen av nye byggeprosessregler mht hvordan kommuner og foretak forstår sine nye oppgaver med tilsyn og kontrollarbeid og hvordan kommune og foretak praktiserer iverksetting av tilsyn og dokumenter egen kontroll (egenkontroll og uavhengig kontroll).

Delmål:

1. Kartlegge og vurdere betydningen av kommunale forutsetninger (kompetanse, ressurser, politiske prioriteringer og politisk aksept) for kommunenes utvikling av sin byggesaksbehandling og av tilsynet.

2. Kartlegge kommunenes krav og respons fra virksomhetene mht hvilke krav de stiller til foretakets dokumentasjon og slik påvirker foretakenes kontrollforståelse og kontrollpraksis.

3. Kartlegge foretakenes forståelse av kontrollansvaret og undersøke hvordan sentrale verktøy som kontrollplan og foretakssystem blir brukt i arbeidet.

4. Undersøke hvordan de formelle styringsverktøyene som reformen introduserer forenes med bransjens kontroll- og styringspraksis

4 Forsterket fokus på estetisk utforming? En evaluering av forvaltningsmyndighetenes og foretakenes endrede praksis

Prosjektansvarlig:

Norges byggforskningsinstitutt

Prosjektleder:

Ovesen, Hege, forsker

Prosjektnr: 144019/510

01.02.01 - 31.10.03

Hovedmål:

Prosjektet skal vise hvordan virkningene av et større fokus på estetisk utforming ivaretas gjennom forvaltningen av plan- og bygningsloven, planlegging-prosjektering og kontroll av tiltak.

Delmål:

Gjennom en treleddet undersøkelse; casestudie av kommune, survey og casestudie av tiltak ønsker vi å undersøke hvilken virkning reformen har hatt hos de aktørene som blir mest berørt av et forsterket krav til estetisk utforming av tiltak: Hovedproblemstillinger og resultatet av prosjektet skal vise hvilken virkning reformen har hatt på

- fylkeskommunene og kommunenes som forvaltningsmyndighet
- tiltakshaver
- involverte ansvarlige foretak

5 Funksjonell kvalitet og tilgjengelighet for funksjonshemmede

Prosjektansvarlig:

Norges byggforskningsinstitutt

Prosjektleder:

Christophersen, Jon, forsker

Prosjektnr: 144021/510

01.01.01 - 31.12.01

Hovedmålsetting er å finne ut om endringene i plan- og bygningsloven medfører at tilgjengelighetsspørsmål blir bedre ivaretatt en tidligere.

Delmål er å gi grunnlag for forbedringer i lov- og forskriftsverket og å gi innspill til forbedringene av saksbehandling og av prosjekterings- og kontrollfunksjonene i bransjen.

Casestudie i seks kommuner med gjennomgang av målsettinger i kommunene, saksbehandlingspraksis og eksempelprosjekter belyst gjennom intervjuing. Med

utgangspunkt i eksempelprosjektene føres videre intervjuer med tiltakshaver og kontrollforetak. Gjennom intervjuene og prosjektanalyser søkes belyst om

- hvilken oppmerksomhet tilgjengelighet får i prosjektering, kontroll og saksbehandling
- kontrollplaner og dokumentasjon dekker tilgjengelighetsspørsmål godt nok
- prosjekterende og kontrollerende har tilstrekkelig kompetanse på tilgjengelighetsspørsmål
- medvirkning i planleggingen foregår
- hva slags dispensasjonspraksis som finnes i kommunen og hvilke sanksjoner som benyttes når krav ikke er oppfylt.

Prosjektet er ferdig. Rapport: Jon Christophersen: Bedre tilgjengelighet i nye byggverk – Virkninger av ny plan- og bygningslov 1997. Prosjektrapport nr.312. Byggforsk 2002.

6 Nøkkeltall for tid og ressursbruk i plan- og byggesaksbehandling

Prosjektansvarlig:

Norsk Kommunalteknisk Forening

Prosjektleder:

Næspe, Bent, sivilarkitekt

Arkidata

Prosjektnr: 144076/510

01.01.01- 31.12.03

Hovedmål

- Kortere behandlingstid og bedre ressursutnyttelse i kommunene og i næringen
- Større forutsigbarhet i kommunenes behandling av plan- og byggesaker
- Større grad av likebehandling for byggebransjen og publikum
- Bedre innsyn i byggesaks- og planprosessen.

Delmål:

- Evaluere tidsbruk og ressursbruk i kommuner og byggebransjen i forhold til implementeringen av de virkemidler som følges av byggesaksreformen
- Kartlegge samspillet mellom kommuner og byggebransjen i forhold til tidsbruk og ressursbruk i søknadsfasen
- Etablere en felles nasjonal standard for måling av saksbehandlingstid og relevante nøkkeldata for måling av effektivitet og ressursbruk i plan- og byggesaker.

Første foreløpige resultater er lagt ut på internett på adressen:

www.arkidata.no/prosjekter/index.htm

7 Evaluering av byggesaksreformen. En nyttekostnadsanalyse

Prosjektansvarlig:
Norsk institutt for by- og regionalforskning NIBR
Prosjektleder:
Langeland, Ove, forskningssjef, dr.philos
Prosjektnr: 155813/510
01.01.03 01.04.04

Formålet med analysen er en oppstilling av endringer i kostnadsstruktur og -omfang

Kartlegging av endringer i kostnadsstruktur og kostnadsomfang som følge av byggesaksreformen i 1997, når det gjelder prosjektering av bygg, kontrollaktivitet og nye oppgaver innen planlegging og oppfølging av byggeprosessen. Identifisering og forsøk på kvantifisering av kostnadskomponenter og nytteverdi, her under en vurdering av endret behov for oppfølging og vedlikehold av nye bygg.

Formålet med analysen er en oppstilling av endringer i kostnadsstruktur og -omfang innen planlegging og oppfølging av byggeprosessen. Resultatet vil forhåpentlig klargjøre hvordan og i hvilken grad endringene har medført bedre og billigere håndtering av byggeprosessen i et samfunnsmessig perspektiv.

8 Virkninger av byggesaksreformen for private engangsbyggere

Prosjektansvarlig:
SIFO – Statens institutt for forbruksforskning
Prosjektleder:
Mordahl, Tove L., forsker
Prosjektnr: 155815/510
01.11.02 01.04.04

Hovedmålet er å framskaffe kunnskap om hvilke konsekvenser byggesaksreformen i praksis har for private, profesjonelle engangsbyggere, og om praksisendringene for disse slår ut i bygningskvaliteten.

9 Endringer i byggekvalitet – Kvantitativ registrering av byggsadeomfang

Prosjektansvarlig:
Norges byggforskningsinstitutt

Prosjektleder:
Mehus, Jacob, forsker M.sc.
Prosjektnr: 157070/510
01.01.03 - 30.06.04

Prosjektets hovedmål er å:

Evaluere hvilke virkninger byggesaksreformen med tilhørende lov- og forskriftsendringer har hatt for omfanget av byggsaker, der målbare endringer i byggsadeomfang benyttes som et mål på endring i byggekvalitet.

Prosjektets delmål i Fase 1 er å:

- Gjennomgå eksisterende informasjonskilder med tanke på tilgjengelighet, kvalitet, egnethet og representativitet
- Velge datakilde(r) forenlig med prosjektets hovedmål.
- Utarbeide metode for innsamling og evaluering av data
- Arrangere workshop

Prosjektets delmål i Fase 2 er å:

- Innsamling, bearbeidelse og analyse av data
- Redegjøre for representativitet, usikkerhet og avgrensninger

Presentere resultater i forhold til prosjektets hovedmål

10 Virkninger av godkjenningsordningen

Prosjektansvarlig:
Sintef Bygg og miljøteknikk
Prosjektleder:
Støa, Eli, sivilarkitekt, dr.ing
Prosjektnr: 157071/510
01.05.03 - 30.06.04

Prosjektet skal undersøke om godkjenningsordningen fungerer etter intensjonen, og hvilke effekter den gir lokalt for den enkelte kommune. Følgende delmål er definert:

- Undersøke hvordan praktiseringen av den sentrale godkjenningsordningen bidrar til å sikre foretakenes kvalifikasjoner
- Undersøke hvordan ordningen påvirker den kommunale saksbehandlingen

Prosjektet skal studere hvordan den sentrale godkjenningsordningen praktiseres, og hvordan kommunene vurderer godkjenningsordningens nytteverdi.

Godkjenningsorganets praktisering av den sentrale godkjenningsordningen belyses ved å undersøke følgende problemstillinger:

Hvordan bedømmes foretakenes kvalifikasjoner og kompetanse? Hvordan og i hvilket omfang benyttes de overordnede godkjenningssområdene? Hvordan gjennomføres Godkjenningsorganets tilsyn med og oppfølging av foretak som har fått godkjenning, hvor

omfattende er tilsynet og hva er resultatet av tilsynet så langt?

For å belyse spørsmål knyttet til kommunenes vurdering av godkjenningsordningens nytteverdi for dem er følgende problemstillinger sentrale: Hvilken hjelp har kommunene av den sentrale godkjenningsordningen? I hvilken grad har den sentrale godkjenningsordningen bidratt til en forenkling av den kommunale saksbehandlingen? Hva er omfanget av lokal godkjenning i forhold til den sentrale? Er ansvarsfordelingen mellom sentrale og kommunale myndigheter klar når det gjelder praktiseringen av godkjenningsordningen?

(rev.080403)